

elektrum

ELEKTROENERĢIJAS tirgus apskats

**Enerģētikas nākotne sākas
ar jaudu, nevis solījumiem**

**Daugavas hidroelektrostaciju
loma mainīgajā tirgū**

**Baltijā patēriņa pieaugums un zemāka
saules elektrostaciju ģenerācija**

Aktuālais dabasgāzes tirgū

Izglītojoši bezmaksas vebināri

Enerģētikas nākotne sākas ar jaudu, nevis solījumiem

Mārtiņš Čakste, AS "Latvenergo" galvenais izpilddirektors

Latvijas enerģētikas stāsts pamazām mainās. Ja vēl pirms dažiem gadiem runājām galvenokārt par to, kā nodrošināt elektroenerģijas pieejamību, tad šodien arvien svarīgāks kļūst jautājums – kā šo enerģiju saražot pietiekami daudz, konkurētspējīgi un ar iespējami mazāku ietekmi uz vidi.

Latvenergo koncerna 2026. gada pirmā pusgada rezultāti rāda, ka pārmaiņas nav tikai plānos vai stratēģijas dokumentos – tās jau notiek praksē.

Pirmajos sešos mēnešos koncerns saražojis 3,3 TWh elektroenerģijas, kas ir par 28 % vairāk nekā attiecīgajā periodā pērn. Tas ir nozīmīgs pieaugums, taču vēl būtiskāk ir tas, kā mainās šīs elektroenerģijas ražošanas struktūra.

Saules un vēja elektrostacijas gada pirmajos sešos mēnešos saražājušas 0,6 TWh jeb aptuveni 18 % no kopējās *Latvenergo* koncerna izstrādes. Turklāt tas ir

teju 11 reižu vairāk nekā attiecīgajā periodā pērn. Kopumā 66 % koncerna ražotnēs saražotās elektroenerģijas nāk no atjaunīgajiem energoresursiem.

Tas ļauj izdarīt vienu būtisku secinājumu: atjaunīgā enerģija vairs nav Latvijas enerģētikas nākotnes jautājums. Tā jau ir tagadne.

No HES līdz saulei un vējam

Latvenergo priekšrocība ir sabalansēts ražošanas portfelis. Daugavas HES kaskāde un augsti efektīvās TEC nodrošina sistēmai stabilitāti, kamēr jaunās saules un vēja elektrostacijas ļauj palielināt vietēji saražotās enerģijas apjomu.

Šāda kombinācija ir īpaši svarīga laikā, kad Baltijas elektroenerģijas tirgus kļūst arvien dinamiskāks. Saule un vējš dod iespēju saražot lielu elektroenerģijas apjomu bez fosilā kurināmā izmantošanas, taču to ražošana ir atkarīga no laikapstākļiem. Tāpēc enerģētikas nākotne nav tikai jaunu vēja turbīnu un saules paneļu uzstādīšana. Tikpat svarīga ir spēja šo enerģiju uzkrāt, sabalansēt un nogādāt patērētājam vajadzīgajā brīdī.

Tieši šeit nozīme ir arī akumulatoru enerģijas uzkrāšanas sistēmām jeb BESS.

Latvenergo jau izbūvējis divus BESS projektus ar kopējo jaudu 10,6 MW un ietilpību 21,9 MWh. Vienlaikus attīstības stadijā ir vēl septiņi projekti ar kopējo jaudu 233,4 MW un ietilpību 551,2 MWh.

Manuprāt, šis ir tikpat svarīgs signāls kā jaunās vēja un saules elektrostacijas. Ja AER jaudas ir enerģētikas jaunais dzinējs, tad uzkrāšanas tehnoloģijas kļūst par sistēmas amortizatoru.

Latvijai vairs nav jāskatās tikai uz savu robežu

Īpaši pozitīvi vērtējams tas, ka *Latvenergo* attīsta jaunas AER jaudas ne tikai Latvijā, bet visā Baltijā. 2026. gada 30. jūnijā jaunās AER jaudas Baltijā sasniedza 937 MW – aptuveni ceturto daļu no koncerna elektrostacijās pieejamās ražošanas jaudas. Vēl 207 MW vēja un saules projektu atrodas būvniecības stadijā. Tādējādi apstiprinātais jauno AER projektu portfelis sasniedz 1 144 MW. Pēc visu šo projektu izbūves ikgadējais elektroenerģijas izstrādes apjoms koncernā pieaugs par aptuveni 2,2 TWh.

Tie nav tikai iespaidīgi skaitļi prezentācijās. Tas nozīmē lielāku vietēji un reģionāli saražotas elektroenerģijas piedāvājumu, mazāku atkarību no importējamiem energoresursiem un lielākas iespējas Baltijas valstīm pašām kontrolēt savu enerģētikas nākotni.

Latvenergo saražotais elektroenerģijas apjoms jau veido 27 % no Baltijas kopējās izstrādes. Tas nozīmē, ka uzņēmuma loma vairs nav tikai Latvijas elektroapgādes nodrošināšana. Tā arvien vairāk kļūst par reģionālu lomu.

Lielākā iespēja un vienlaikus lielākais izaicinājums

Tomēr nevajadzētu ļaut pozitīvajiem skaitļiem radīt ilūziju, ka enerģētikas pāreja notiek pati no sevis.

Vēja un saules parku būvniecība ir tikai viena daļa no procesa. Nepieciešami elektrotīkli, pieslēgumi, uzkrāšanas jaudas, elastīgs patēriņš un paredzams regulējums. Nepieciešama arī sabiedrības izpratne par to, kāpēc jaunas enerģētikas infrastruktūras būvniecība ir nepieciešama.

Šeit Baltijas valstīm ir svarīga priekšrocība – mēs varam mācīties viens no otra. Lietuva, piemēram, jau iepriekš radīja labvēlīgus priekšnosacījumus saules enerģijas attīstībai, ļaujot *Latvenergo* meitasuzņēmumam būtiski paplašināt darbību un kļūt par vienu no tirgus līderiem.

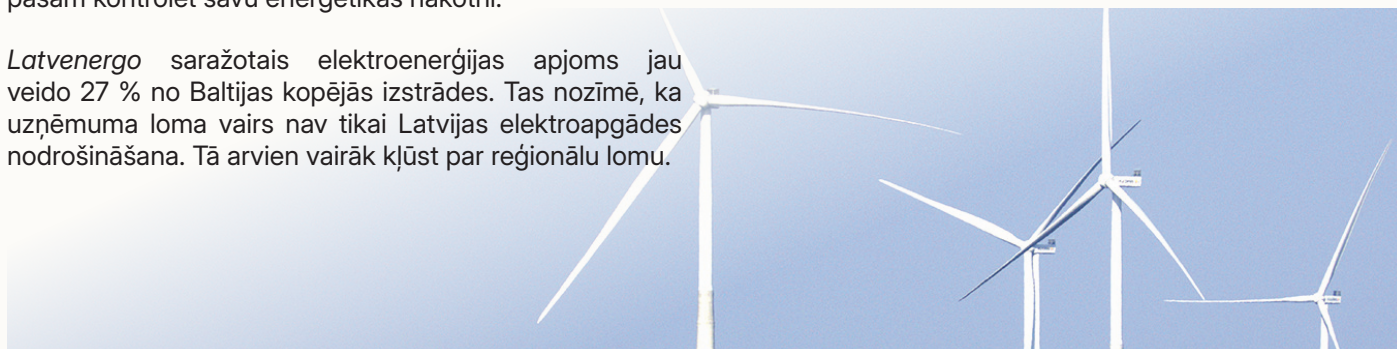
Arī Latvijā projekti kļūst arvien vērienīgāki. Aizputes saules parks, kas darbu sācis šogad, ir nozīmīgs solis saules enerģijas attīstībā. Savukārt vēja enerģijas segmentā īpaša uzmanība pievēršama *Lafloras* vēja parkam, kuru plānots nodot ekspluatācijā oktobrī, kā arī Pienavas vēja parkam, kura darbības sākums paredzēts nākamajā gadā.

Šie projekti apliecina, ka enerģētikas transformācija Latvijā vairs nav tikai atsevišķu pilotprojektu jautājums. Tā kļūst par industriju. Valstij ir svarīgi, cik daudz enerģijas tā spēj saražot pati, cik daudz ražošanas jaudu atrodas tās kontrolē un cik elastīgi iespējams reaģēt uz tirgus svārstībām.

Tāpēc jaunas saules un vēja elektrostacijas, HES, efektīvas TEC un enerģijas uzkrāšanas sistēmas nav savstarpēji konkurējoši risinājumi. Tie ir vienas sistēmas elementi. Un tieši sabalansēts portfelis, manuprāt, ir tas, uz ko Latvijai būtu jāorientējas arī turpmāk.

Mums nevajag izvēlēties starp hidroenerģiju un vēju, starp sauli un gāzi vai starp ražošanu un uzkrāšanu. Mums ir nepieciešams enerģētikas modelis, kurā šīs tehnoloģijas viena otru papildina.

Latvenergo pirmā pusgada rezultāti parāda, ka šāds modelis ir iespējams. Taču vēl svarīgāk – tie parāda, ka esam jau ceļā uz to, tagad galvenais ir neapstāties. Jo enerģētikas nākotnē uzvarēs nevis tas, kurš skaļāk runās par zaļo pāreju, bet tas, kurš spēs savlaicīgi uzbūvēt pietiekami daudz jaudu, nodrošināt sistēmas stabilitāti un saražoto enerģiju padarīt pieejamu cilvēkiem un uzņēmumiem. Un šī iespēja ir jāizmanto tagad. ●

Daugavas hidroelektrostaciju loma mainīgajā tirgū

Andris Zēģele, AS "Latvenergo" HES tehniskais direktors

Arvien vairāk ražošanā ienākot saules un vēja enerģijai, mainās arī hidroelektrostaciju loma Latvijas energosistēmā, jo tās kļūst par elastīgu un operatīvu enerģijas avotu, kas palīdz sabalansēt mainīgo atjaunīgo resursu ražošanu un nodrošināt sistēmas stabilitāti. Daugavas HES nepārtraukti notiek modernizācija, lai arī nākotnē tās efektīvi izmantotu ūdens resursus, stiprinātu energoapgādes drošību un mazinātu ietekmi uz vidi.

Attīstoties atjaunīgo resursu portfelim, kā saules un vēja enerģijai, mainās arī HES darbības režīmi. Ja pirms desmit gadiem hidroelektrostacijām rīti bija darba maksimuma stundas, tad šobrīd nepieciešamo patēriņu nosedz saules un vēja parki, bet HES strādā nakts stundās. HES ražošanas plānošana notiek ciešā sasaistē ar citiem *Latvenergo* energoresursiem. HES ūdenskrātuves vienlaicīgi ir arī enerģiju akumulējošs elements. Kamēr Skandināvijā to lielums spēj uzkrāt ūdeni pavasarī un darboties visu pārējo gadu, tikmēr Daugavas HES viss atkarīgs no pieteces upē. Ūdenskrātuvēs varam uzkrāt ūdeni divas trīs dienas, izņemot pavasara un rudens daudzūdens periodus, kad ūdens uzkrāšanas iespējas ir daudz mazākas.

Daugavas HES ir ļoti liels ražošanas aktīvs ne tikai Latvijas, bet visas Baltijas mērogā, un kopējā uzstādītā jauda ir 1558 MW. Turklāt Daugavas HES ir viens no resursiem, kas nodrošina Latvijas energosistēmas tīkla stabilitāti un, galvenais, tās atjaunošanai pilnīga energoapgādes pārtraukuma gadījumā.

Staciju modernizācija notiek nepārtraukti, lai ar to pašu ūdens daudzumu spētu saražot vairāk zaļās elektroenerģijas.

Daugavas HES šovasar īsteno virkni hidrotehnisko būvju atjaunošanas projektu, jo hidrotehnisko būvju uzturēšana ir nepārtraukts un sistemātisks process, kura mērķis ir nodrošināt būvju drošu un ilgtspējīgu ekspluatāciju ilgtermiņā. Vasara ir vispiemērotākais laiks apjomīgu būvdarbu veikšanai. Betona virsmu atjaunošana – bojātā betona atkalšana, stiegrojuma attīrīšana, papildu stiegrojuma montāža, pretkorozijas apstrāde, virsmu atjaunošana un citi darbi kopā veido liela apjoma būvdarbus, kurus vēlā rudenī un ziemā nav iespējams veikt droši un kvalitatīvi, tādēļ tas jāpaveic vasaras mēnešos. Turklāt hidrotehnisko būvju atjaunošanas projektu īstenošana no ieceres līdz fiziskiem darbiem objektā prasa aptuveni vismaz trīs gadus, jo jāizstrādā būvprojekts, jāveic iepirkuma procedūras un visi nepieciešamie saskaņojumi, t. sk. ūdens līmeņa pazemināšanai. Tuvāko trīs gadu laikā Daugavas HES ūdenskrātuvēs nav paredzēti ilgtermiņa ūdens līmeņa pazeminājumi.

Paralēli hidrotehnisko būvju atjaunošanai pastāvīgi notiek arī HES hidroagregātu atjaunošana un uzturēšana, veicot arī to plānveida pārbūvi. Šovasar jaunas turbīnas uzstādīšana jāpabeidz Pļaviņu HES, ar to pabeidzot visu desmit stacijas hidroagregātu modernizācijas projektu.

Foto. Ķeguma HES

Foto. Pļaviņu HES

Foto. Rīgas HES

Priekšrocības salīdzinājumā ar citiem enerģijas ražošanas veidiem

Daugavas HES priekšrocība kopējā enerģosistēmā ir to operativitāte un manevrētspēja. Nav cita vienmēr pieejama enerģijas ražošanas aktīva, kas pēc komandas saņemšanas ražošanu var uzsākt triju minūšu laikā. Saules vai vēja enerģiju varam tikai prognozēt, bet ne ietekmēt. Savukārt TEC iedarbināšana prasa vairākas stundas. Ja enerģosistēmā ir avārija, tieši HES var nodrošināt enerģosistēmas stabilitāti.

Tagadējā ģeopolitiskajā situācijā HES ir vēl viens drošības aspekts – mūsu ražošana ir izkliedēta, lielās stacijas atrodas trīs dažādās vietās. Atjaunīgos resursus neviens apturēt nevar – ne sauli, ne vēju, ne arī ūdeni, šīs izkliedētās stacijas var ražot jebkuros apstākļos. Svarīgi, lai bojājumu nebūtu pārvades sistēmā.

Šobrīd Rīgas un Ķeguma HES ir ieguvušas jaunu lomu – tās ir viens no pakalpojumu sniedzējiem balansēšanas tirgū pēc Baltijas elektrosistēmas sinhronizēšanās ar kontinentālo Eiropu, savukārt Pļaviņu HES ir balsts elektroenerģijas sistēmas atjaunošanai tās pilnīga energoapgādes pārtraukuma gadījumā.

Dabas aizsardzība kā daļa no HES ikdienas

Enerģijas ražošanas un dabas aizsardzības līdzsvarošana ir viens no *Latvenergo* ikdienas darbības pamatiem. Galvenais princips, līdzīgi kā medicīnā, ir nekaitēšanas princips – vispirms izvairāties no ietekmes, ja tas nav iespējams, mazinām to un kompensējam. Šī pieeja ļauj arī atbildīgi īstenot jaunu enerģijas ražošanas objektu izbūvi, vienlaikus sargājot dabas vērtības.

Hidroelektrostaciju izbūve ir nozīmīgs vēsturisks mantojums, tādēļ mūsu šī brīža galvenais uzdevums ir nodrošināt to ilgtspējīgu darbību, maksimāli samazinot to radīto ietekmi uz apkārtējo vidi un ūdens ekosistēmām. *Latvenergo* pieeja ir proaktīva, integrējot dabas aizsardzību savā ikdienas darbībā – attīrām upes, ik gadu izvietojam mākslīgās nārsta ligzdas un citus projektus. Katru gadu Daugavā un tās baseina ūdenstilpēs notiek zivju mazuļu un kāpuru ielaišana, ko veic BIOR. *Latvenergo* ikgadējā kompensācijas summa zivju resursu atjaunošanas programmā ir vairāk nekā viens miljons eiro.

Mēs skatāmies tālāk par tiesību aktos noteikto, brīvprātīgi samazinot ietekmi uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, sugām un biotopiem. ●

Baltijā patēriņa pieaugums un zemāka saules elektrostaciju ģenerācija

Paula Kate Čākure, AS "Latvenergo" Enerģijas vairumtirdzniecība, Tirdzniecības analītiķe

- Elektroenerģijas patēriņš Baltijā turpina pieaugt, kamēr ģenerācija samazinās
- Ūdens pietece Daugavā zem ilgtermiņa vidējās normas
- Zemais ES krātuvju aizpildījums un konflikts Tuvajos Austrumos veicina dabasgāzes cenu kāpumu
- Jēlnaftas cenas turpina pieaugt, saglabājoties nenoteiktībai par piegādēm no Tuvajiem Austrumiem

Augustā lielākajā daļā tirdzniecības zonu elektroenerģijas cenas *Nord Pool* biržā pieauga. Salīdzinājumā ar jūliju

Latvijā vidējā elektroenerģijas cena pieauga par 7 % un bija 79,94 EUR/MWh, savukārt Lietuvā tā palielinājās par

6 % līdz 80 EUR/MWh. Visizteiktākais cenu kāpums bija Igaunijā, kur vidējā elektroenerģijas cena palielinājās par 34 % un sasniedza 59 EUR/MWh. Baltijas tirgū 15 minūšu tirdzniecības intervālos cenas svārstījās diapazonā no 0 EUR/MWh līdz pat 278,76 EUR/MWh. Arī *Nord Pool* sistēmas cena salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi pieauga par 50 %, sasniedzot 77,02 EUR/MWh.

Augustā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi Baltijas elektroenerģijas tirgū cenas mēreni pieauga. Kamēr zemāka saules elektrostaciju ģenerācija samazināja lētākas elektroenerģijas piedāvājumu tirgū, stabila vēja elektrostaciju izstrāde un importa pieaugums no Ziemeļvalstīm daļēji ierobežoja cenu kāpumu.

Aizvadītajā mēnesī elektroenerģijas imports uz Baltijas valstīm palielinājās par 9 % salīdzinājumā ar jūliju. Salīdzinoši zemais elektroenerģijas cenu līmenis Somijā, kur vidējā cena bija 41,30 EUR/MWh, veicināja to, ka elektroenerģijas plūsmas uz Igauniju pa *Estlink-1* un *Estlink-2* starpsavienojumiem saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī, sasniedzot vidēji 739 GWh. Vienlaikus no Zviedrijas ceturtā tirdzniecības apgabala, kur vidējā cena bija 72,90 EUR/MWh, imports uz Lietuvu pa *NordBalt* starpsavienojumu pieauga par 45 % līdz 310 GWh. Savukārt Polijā, saglabājoties ievērojami augstam elektroenerģijas cenu līmenim un vidējai cenai sasniedzot 134,40 EUR/MWh, elektroenerģijas plūsma uz Lietuvu caur *LitPol* starpsavienojumu samazinājās par 22 % salīdzinājumā ar jūliju un vidēji bija 27 GWh.

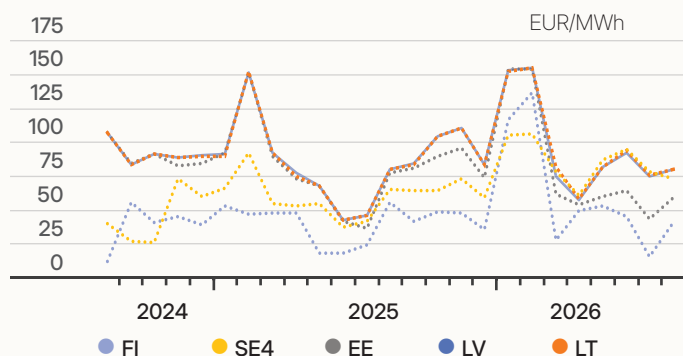
Vēja elektrostaciju izstrāde augustā Ziemeļvalstīs turpināja pieaugt, kamēr Baltijā tā saglabājās stabila. Ziemeļvalstīs vēja elektrostacijas saražoja 6 470 GWh elektroenerģijas, kas ir par 6 % vairāk nekā jūlijā, kamēr Baltijā izstrādes apjoms saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī un bija 508 GWh. Savukārt saules elektrostaciju izstrāde samazinājās kā Ziemeļvalstīs, tā arī Baltijā. Ziemeļvalstīs saules saražotās elektroenerģijas apjoms kritās par 14 % un bija 1399 GWh, bet Baltijā tas samazinājās par 7 %, līdz 712 GWh.

Vienlaikus atomelektrostaciju pieejamība pieauga līdz 70 %, kas ir par 1 procentpunktu vairāk nekā iepriekšējā mēnesī. Zviedrijā kodolenerģijas izstrāde palielinājās par 18 %, savukārt Somijā tā samazinājās par 14 %, ko galvenokārt ietekmēja samazināta *Olkiluoto 3* energobloka jauda tehnisku traucējumu dēļ, kā arī plānotie apkopes darbi *Loviisa* atomelektrostacijā.

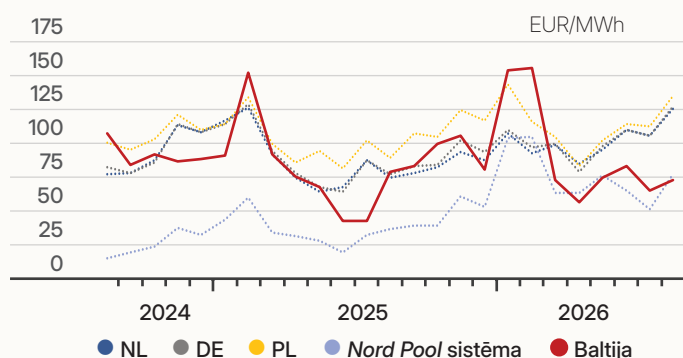
Elektroenerģijas patēriņš Baltijā turpina pieaugt, kamēr ģenerācija samazinās

Augustā elektroenerģijas patēriņš Baltijas valstīs sasniedza 2104 GWh, pieaugot par 2 % salīdzinājumā ar jūliju un par 6 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Latvijā patēriņš palielinājās līdz 574 GWh, kas ir par 5 % vairāk nekā mēnesi iepriekš un par 10 % vairāk nekā gadu iepriekš. Lietuvā patēriņš saglabājās stabils, sasniedzot 975 GWh, vienlaikus par 13 % pārsniedzot pagājušā gada līmeni. Savukārt Igaunijā tika patērētas 555 GWh elektroenerģijas, kas ir par 3 % vairāk nekā jūlijā, tomēr par 9 % mazāk nekā iepriekšējā gadā.

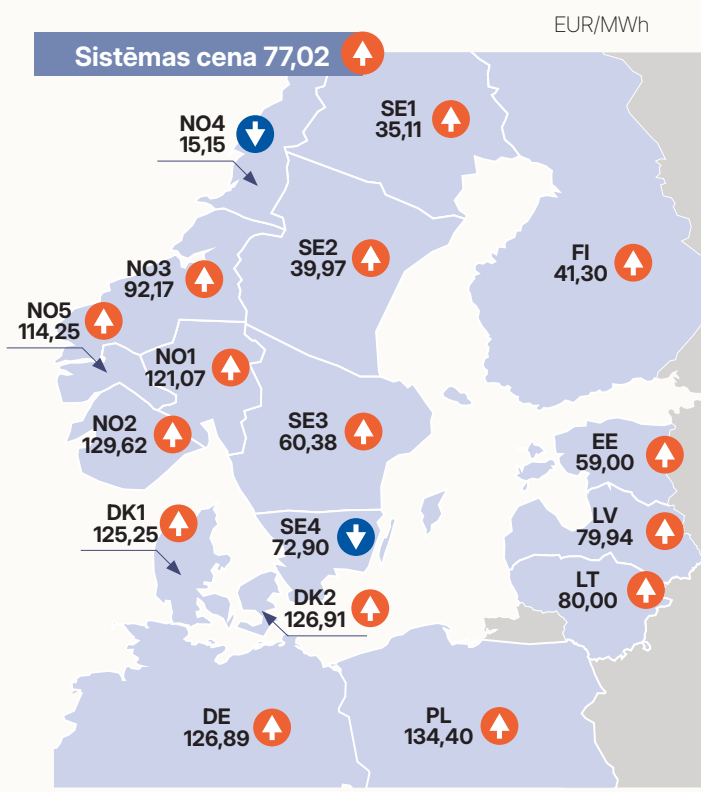
1. att. Mēneša vidējās elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos (avots: *Nord Pool*)

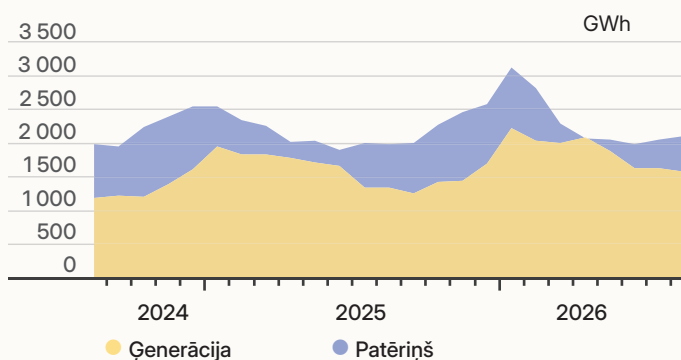
2. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs (avots: *Nord Pool*)

3. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas 2026. gada augustā *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos (avots: *Nord Pool*)

4. att. Elektroenerģijas balance Baltijā
(avots: PSO)

Tikmēr Baltijas valstu kopējā elektroenerģijas ģenerācija samazinājās līdz 1577 GWh, kas ir par 3 % zemāk nekā jūlijā, bet par 18 % vairāk nekā pirms gada. Latvijā ģenerācija saruka par 13 % un bija 340 GWh, atpaliekot no iepriekšējā gada līmeņa par 19 %, bet Lietuvā tika saražotas 867 GWh, kas ir par 5 % mazāk nekā iepriekšējā mēnesī, taču par 34 % vairāk nekā pirms gada. Savukārt Igaunijā ģenerācija pieauga par 14 %, sasniedzot 370 GWh, kas ir par 38 % vairāk nekā gadu iepriekš.

Baltijas elektroenerģijas ģenerācijas un patēriņa attiecība augustā bija 75 %, Latvijā šis īpatsvars bija 59 %, Lietuvā 89 %, bet Igaunijā 67 %.

Ūdens pietece Daugavā zem ilgtermiņa vidējās normas

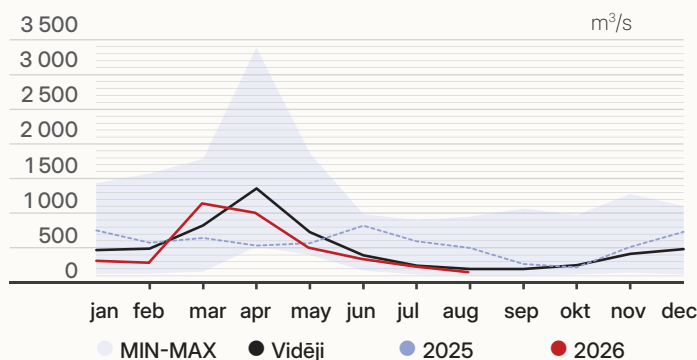
Augusta pirmajā pusē ūdens pietece Daugavā pakāpeniski samazinājās no 203 m³/s līdz 151 m³/s, zemāko mēneša līmeni sasniedzot 16. augustā. Mēneša otrajā pusē tā mēreni pieauga līdz 174 m³/s. Rezultātā vidējā ūdens pietece Daugavā augustā bija 176 m³/s, kas ir par 32 % zemāk nekā jūlijā un 9 % zem ilggadējās šī perioda vidējās normas, kas ir 194 m³/s. Lai arī pēc LVĢMC datiem Latvijā kopumā augustā nokrišņu daudzums pārsniedza mēneša normu par 19 %, Daugavas baseinā nokrišņu daudzums bija mazāks, kas ierobežoja ūdens pietece pieaugumu Daugavā.

Salīdzinājumā ar jūliju elektroenerģijas izstrāde *Latvenergo* stacijās samazinājās par 22 % un bija 144 GWh. Augustā ģenerāciju gandrīz pilnībā nodrošināja atjaunīgie energoresursi, hidroelektrostacijām saražojot 78 GWh, saules elektrostacijām 44 GWh, bet vēja elektrostacijām 22 GWh elektroenerģijas. Zemākas ūdens pietece Daugavā ietekmē HES izstrāde bija par 33 % mazāka nekā jūlijā, savukārt vēja un saules elektrostaciju saražotās elektroenerģijas apjoms saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī. Termoelektrostaciju devums kopējā *Latvenergo* ģenerācijā saglabājās neliels, TEC saražojot vien 0,5 GWh elektroenerģijas.

Elektroenerģijas nākotnes līgumu cenas turpina pieaugt

Augustā nākamā mēneša elektroenerģijas sistēmas kontrakta (*Nordic Futures*) cena pieauga par 21 % salīdzinājumā ar jūliju un bija 75,16 EUR/MWh, bet

5. att. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī
(avots: LVĢMC)

nākamā gada kontrakta cena pieauga par 9 %, un bija 55,9 EUR/MWh. Cenu kāpumu veicināja augstākas energoresursu cenas un sausie laikapstākļi Ziemeļvalstīs, kas uzturēja ierobežotu hidroresursu pieejamību reģionā, hidrobalances deficītam saglabājoties 20,3 TWh zem ilgtermiņa normas.

Zemais ES krātuvju aizpildījums un konflikts Tuvajos Austrumos veicina dabasgāzes cenu kāpumu

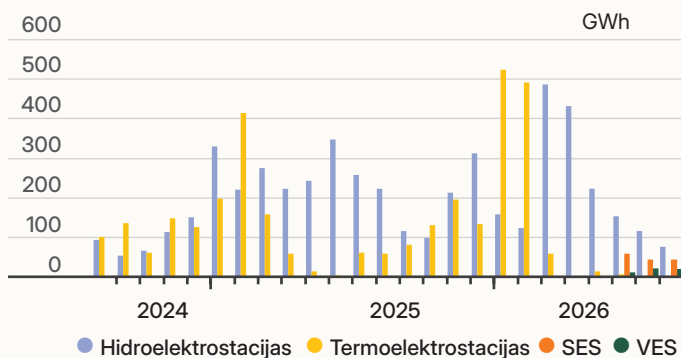
Dabasgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF front-month index*) cena augustā pieauga par 15 % salīdzinājumā ar jūliju un bija 61,36 EUR/MWh. Mēneša sākumā ziņas par iespējamu ASV un Irānas diplomātisku vienošanos īslaicīgi radīja lejupvērstu spiedienu uz cenām. Tomēr mēneša otrajā pusē cenas pakāpeniski pieauga, mazinoties cerībām uz konflikta atrisinājumu Tuvajos Austrumos un saglabājoties būtiskiem sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) piegāžu ierobežojumiem, tostarp ievērojami samazinātam Kataras SDG eksportam caur Hormuza šaurumu. Vienlaikus karstuma viļņi Eiropā veicināja gāzes patēriņu elektroenerģijas ražošanā, jo augstas gaisa temperatūras ierobežoja kodolenerģijas un hidroelektrostaciju izstrādi. Cenu kāpumu veicināja arī Norvēģijas *Ormen Lange* atradnes ieguves jaudu samazinājuma pagarināšana līdz 2027. gada februārim, saglabājot aptuveni 8,9 milj. m³ dienā jeb 40 % zemāku gāzes ieguvi apkures sezonas laikā.

Mēneša beigās atkārtota militārā eskalācija starp ASV un Irānu, kā arī zemais Eiropas Savienības gāzes krātuvju piepildījums, kas augusta noslēgumā sasniedza 65 % un bija par 12 procentpunktiem zemāks nekā gadu iepriekš, saglabāja spēcīgu augšupvērstu spiedienu uz dabasgāzes cenām, pastiprinot neskaidrību par gāzes pieejamību gaidāmajā apkures sezonā.

Jēlnaftas cenas turpina pieaugt, saglabājoties nenoteiktībai par piegādēm no Tuvajiem Austrumiem

Augustā jēlnaftas nākotnes kontrakta (*Front Month Brent crude oil*) vidējā cena pieauga par 5 % salīdzinājumā ar jūliju, sasniedzot 87,96 USD/bbl. Mēneša pirmajā pusē cenas sākotnēji samazinājās, jo tirgus pozitīvi uztvēra ASV un Irānas iespējamo sarunu atsākšanu un pieaugošās cerības uz Hormuza šauruma pakāpenisku atvēršanu kuģošanai.

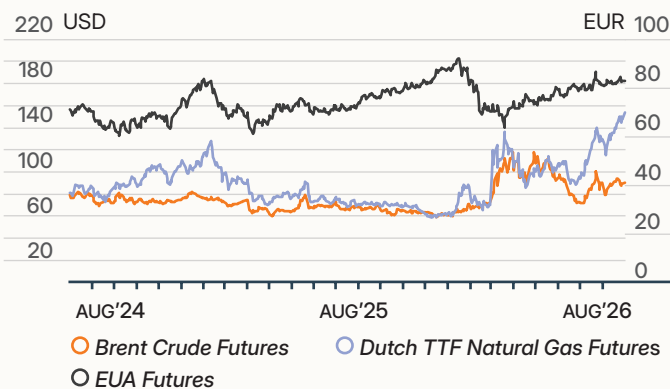
6. att. AS "Latvenergo" elektrostacijās saražotais elektroenerģijas apjoms (avots: AS "Latvenergo")

Papildu lejupvērstu spiedienu radīja OPEC+ lēmums no septembra palielināt naftas ieguves kvotas par 188 tūkst. bbl/dienā. Tomēr optimisms pakāpeniski mazinājās, jo sarunas par konflikta izbeigšanu virzījās lēni, savukārt kuģu satiksme Hormuza šaurumā saglabājās ievērojami zemāka nekā pirms konflikta. Vienlaikus neskaidrība par piegāžu drošību saglabājās augsta, turpinoties kuģu uzbrukumiem Hormuza un Bābelmandeba šaurumā, kā arī pieaugot riskiem Saūda Arābijas naftas eksporta infrastruktūrai.

Cenu kāpumu mēneša otrajā pusē veicināja Irānas naftas eksporta samazinājums par aptuveni 40 % salīdzinājumā ar jūliju, kā rezultātā Ķīnas naftas pārstrādes rūpnīcas aktīvāk meklēja piegādes no citiem Tuvo Austrumu un pasaules naftas eksportētājiem, palielinot konkurenci par pieejamajiem naftas apjomiem tirgū. Pēdējā mēneša dienā abu pušu savstarpējie militārie triecieni palielināja jaunu piegāžu traucējumu iespējamību Tuvajos Austrumos, pastiprinot augšupvērsto spiedienu uz naftas cenām un veicinot cenas atgriešanos virs 90 USD/bbl.

7. att. Energo produktu cenas (avots: ICE)

Uzņēmumu pieprasījums un zemāks izsoļu apjoms uztur emisiju kvotu cenas

Eiropas emisijas kvotu Dec.26 kontrakta (*EUA Futures*) cena augustā saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī un vidēji bija 82 EUR/t. Augusta sākumā cenas īslaicīgi samazinājās līdz aptuveni 80 EUR/t, ko veicināja zemākas energoresursu cenas, kā arī piesardzīga investoru reakcija uz Eiropas Komisijas priekšlikumiem ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas reformai. Papildu spiedienu uz cenām radīja mazāks investoru pieprasījums pēc emisiju kvotām, investoru aktivitātei samazinoties līdz zemākajam līmenim kopš maija. Karstajiem laikapstākļiem Eiropā palielinot elektroenerģijas pieprasījumu, mēneša vidū emisijas kvotu cenas stabilizējās 81–84 EUR/t diapazonā. Toties mēneša noslēgumā cenu pieaugumu veicināja sezonāli zemāks emisiju kvotu izsoļu apjoms, augstākas dabasgāzes un ogļu cenas, kā arī aktīvāka uzņēmumu kvotu iegāde pirms 30. septembra nodošanas termiņa, līdz kuram uzņēmumiem jāizpilda emisiju kvotu nodošanas saistības. ●

Aktuālais dabasgāzes tirgū

Rodika Prohorova, AS "Latvenergo" Portfeļa vadības daļas vadītāja

Ģeopolitiskā spriedze Tuvajos Austrumos, riski Hormuza šaurumā un nenoteiktība veicinājuši dabasgāzes cenu kāpumu un apgrūtinājuši Eiropas Savienības krātuvju papildināšanu pirms apkures sezonas. Tomēr Latvijā situāciju un piegāžu drošību stiprina Inčukalna pazemes krātuve, Klaipēdas SDG terminālis un AS "Latvenergo" ilgtermiņa piegāžu līgumi. Būtiskākais risks šobrīd ir nevis gāzes pieejamība, bet tās cena, kas ģeopolitiskās nenoteiktības apstākļos var saglabāties augstāka nekā iepriekšējā apkures sezonā.

2026. gada 7. septembrī pēc publiski pieejamiem datiem (AGSI) Eiropas Savienības dabasgāzes krātuvju aizpildījums ir sasniedzis 66,90 %, kas ir zemākais līmenis kopš 2021. gada. Zemu krātuvju aizpildījuma līmeni kopš 2026. gada februāra beigām būtiski ietekmējušas Tuvo Austrumu konflikta radītās svārstības naftas un gāzes tirgos. Nenoteiktība par turpmāko cenu attīstību mudināja daudzus Eiropas gāzes apgādes uzņēmumus ieņemt

nogaidošu pozīciju, cerot uz konflikta atrisināšanos un energoresursu cenu stabilizēšanos. Papildu spiedienu uz tirgu radīja arī drošības riski Hormuza šaurumā, kas ir viens no pasaulē svarīgākajiem energoresursu tranzīta maršrutiem, kā arī sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) piegāžu traucējumi. Šie faktori samazināja pieejamo piedāvājumu un apgrūtināja Eiropas dabasgāzes krātuvju piepildīšanu pirms apkures sezonas.

Neapšaubāmi konflikts Tuvajos Austrumos ir veicinājis TTF dabasgāzes cenu pieaugumu. Piemēram, 35. nedēļā TTF nākamā mēneša kontraktam vidēji bija 67 EUR/MWh līmenī, un jau 37. nedēļā cena tā pieauga līdz 76 EUR/MWh līmenim, tirdzniecības dienā sasniedzot 78 EUR/MWh. Tomēr šie cenu līmeņi joprojām ir būtiski zemāki par vēsturiski augstākajiem pīķiem, kas Eiropas enerģētikas tirgū tika sasniegti iepriekšējo krīžu laikā. Ņemot vērā pašreizējo tirgus situāciju, salīdzinoši zemo dabasgāzes krātuvju aizpildījuma līmeni Eiropā un saglabājušos ģeopolitisko nenoteiktību, pastāv liela varbūtība, ka dabasgāzes cenas arī turpmāk saglabāsies augstākas nekā iepriekšējā apkures sezonā. Turklāt nav izslēgts, ka paaugstināts cenu diapazons tirgū saglabāsies līdz pat šīs apkures sezonas beigām. Ja augstas cenas saglabāsies ilgāku laiku, tas atspoguļosies mājtsaimniecību un rūpniecības enerģijas rēķinos, veicinot inflāciju un apdraudot Eiropas ekonomikas perspektīvas.

Šajā kontekstā īpaši nozīmīgas ir AS "Latvenergo" 2022. gadā iegūtās tiesības laikposmā no 2023. līdz 2032. gadam nodrošināt regulāras dabasgāzes piegādes 6 TWh apmērā gadā no KN *Energies* SDG termināļa Klaipēdā. Šis stratēģiskais solis ir būtiski stiprinājis *Latvenergo* piegāžu drošību un elastību mainīgos tirgus apstākļos. Reaģējot uz pieprasījuma kāpumiem, *Latvenergo* periodiski ir papildinājis piegādes caur *Inkoo* termināli Somijā un *GIPL* (dabasgāzes vads starp Poliju un Lietuvu) starpsavienojumu. Izmantojot Klaipēdas termināļa

infrastruktūru, esam nodrošinājuši nepieciešamos dabasgāzes apjomus gan elektroenerģijas ražošanai, gan piegādēm 2026./2027. gada apkures sezonai.

Izsludinot iepirkumus un izvēloties ekonomiski izdevīgākos piegādātāju piedāvājumus, *Latvenergo* nodrošina pietiekamus dabasgāzes apjomus, tostarp izmantojot Klaipēdas SDG termināli. Tas ļauj nodrošināt nepieciešamo kurināmā daudzumu elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai TEC, kā arī apmierināt *Latvenergo* mazumtirdzniecības klientu dabasgāzes pieprasījumu.

Līdz ar to būtiskākais jautājums dabasgāzes tirgū pašlaik nav gāzes fiziskā pieejamība, bet gan tās cena. Gan 2022. gada enerģētikas krīzes laikā, gan arī šobrīd Baltijas reģiona un Latvijas energoapgādes drošībai nozīmīgu ieguldījumu sniedz Inčukalna pazemes gāzes krātuve un Klaipēdas SDG terminālis. Kamēr šī infrastruktūra darbojas un ir pieejama tirgus dalībniekiem, fiziska dabasgāzes deficīta risks Latvijā ir vērtējams kā zems. Vienlaikus tas negarantē stabilu cenu līmeni, jo cenu dinamiku joprojām nosaka situācija starptautiskajos energoresursu tirgos un ģeopolitiskie faktori. Turklāt 2026. gadā *Latvenergo* ir nodrošinājusi tiesības KN *Energies* SDG terminālī saņemt 4 TWh piegādes gadā (no 2033. līdz 2044. gadam), tādējādi ilgtermiņā stiprinot piegāžu drošību un piekļuvi alternatīviem dabasgāzes avotiem. ●

Pieslēdzieties jaudīgām sarunām!

Izglītojoši bezmaksas vebināri

16.09.2026.

Inovācijas enerģētikā –
ko sagaidīt nākamajos gados?

Vebināra norise
plkst. 10.00 – 11.30

